

Štev. 14.

Leto 6.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Delav.
zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.

Kapitalizem in socializem po svetovni vojni.

(Nadaljevanje uvodnika iz št. 11 »Ujed. Železničarja« od 15. junija 1931.)

(Po Bauerjevem delu »Kapitalismus u. Sozialismus nach dem Weltkrieg« prireja Talpa.)

2. Racionalizacija in intenzivacija dela.

a) **Od Taylora do znanosti o delu.**
Po svetovni vojni je prisililo delavstvo skoraj v vseh državah kapitaliste, da so z zakonom priznali **osemurni delavnik**. Priznanje osemurnika je bila posledica dolgotrajnih bojev, ki so jih bojevali delavci dolga desetletja. Po svetovni vojni pa je razen tega močno padla zmožnost za delo: delavci so bili po naporih svetovne vojne docela izčrpani in sestradani. Ker je po l. 1918. zavladalo povsod pomanjkanje blaga, so skušali podjetniki zvišati zmožnost za delo in prisiliti delavce, da bi izvršili pri osemurnem delavniku isto, kar so preje izvršili v 10—12 urah. S samim priganjanjem se ni dalo tu nič doseči, kajti delavstvo se je takim metodam upiralo. Zato so morali podjetniki seči po drugih sredstvih, da so zvišali delavnost.

Že leta 1895. je nastopil v Ameriki **Taylor** z novimi metodami dela, ki bi naj uspeh dela močno zvišale. Začel je znanstveno raziskovati delo, ki ga je razčlenil v posamezne gibe, ter je s stoparico (uro) določil, koliko časa rabi delavec za vsak gib. Te znanstvene študije je uporabljal Taylor za določitev **akordnih plač**. Akordne plače so se določale preje po videzu, pri čemer so se delavci zmeraj pogajali z mojstrom ter skušali doseči, da jim je bilo dovoljeno za opravitev dela čim več časa. Jasno je, da so se delavci novim Taylorovim metodam močno upirali.

Taylor je kmalu tudi spoznal, da zavisi delazmožnost tudi od orodja, n. pr. pri delavcu, ki koplje, od dolžine, teže in oblike lopate. Ni vsaka oblika orodja pripravna za vsako delo, zato je začel Taylor za vsako delo izbirati tako orodje, ki je prav za dotično delo najbolj pripravno. — Delazmožnost pa zavisi tudi od drže delavca: ni vseeno, ali mora biti delavec pri delu sključen ali ga opravlja stojé ali pa celo sedé. Po vseh teh opazovanjih je določil Taylor natančna pravila, kakšno mora biti orodje, kakšna telesna drža, da delavec delo čim preje opravi. Preje je delal delavec, kakor se mu je zdelo, pri čemer je uporabil mnogo energij; Taylor mu pa je diktiral metodo dela.

Taylorova navodila se v praksi niso obnesla. Izkazalo se je namreč, da njegove metode delavca docela izčrpajo, da dela delavec po njih samo kratek čas, vzdrže pa jih samo močni in dobro hranjeni delavci. Zato so bile njegove metode v Ameriki prepovedane. Vendar pa ima Taylor veliko zaslugo: bil je prvi, ki je začel delo znanstveno raziskovati. Sledili so mu drugi znanstveniki (fiziologi, psihologi in organizatorji obratov), ki so nadaljevali z raziskavanjem dela in pogojev, od katerih zavisi uspešno delo. S takimi raziskavanji so se pečali v Ameriki in Angliji zlasti med svetovno vojno, ko je bilo treba ob pomanjkanju delovnih sil producirati ogromno blaga za armade, po svetovni vojni pa raziskujejo delo zlasti v sovjetski Rusiji. Tako je nastala popolnoma nova znanost, **znanost o delu**.

Temelj tej znanosti tvori **fiziologija dela**, ki raziskuje procese, ki se dogajajo v človeškem telesu med delom. Fiziologija smatra **telo za stroj**. Ta stroj dobiva v obliki hrane

in vdihanega zraka energijo. Del te energije porabi vsako leto za izpačevanje toplote, za pogon srca, za dihanje, prebavljanje in delovanje žlez, preostala energija pa se da uporabiti za delo. Moderna znanost je prišla celo tako daleč, da more meriti človekovo energijo; pokazalo se je, da zavisi delazmožnost delavca predvsem od hrane. Vendar se pri vsakem delu ne izrabi vsa preostala energija. Razni znanstveniki so skušali sedaj najti metode, po katerih bi delavec uporabil večji del preostale energije, da bi se tako zvišala njegova delazmožnost. Preiskovanja te vrste so privedla do nove tehnike, ki je tehnika živega stroja (biotehnika).

Fiziologija raziskuje tudi razne kemične procese, ki se vrše v delavčevih mišicah med delom. Ko delavec dela, se razkrajajo v njegovih mišicah snovi, pri čemer se tvorijo strupi, radi katerih se čuti človek utrujenega. Ko se nabere dovolj strupov, se mora delavec odpočiti, pri čemer se strupi, če je seveda počitek primerno dolg, zopet odstranijo. Na podlagi teh raziskovanj so narisali fiziologi grafične skice, ki nam nazorno kažejo, kako vpliva utrujenost na delazmožnost; slična raziskovanja so važna, da se določijo primerni delovni čas, dolgotrajni odmorov in dopustov.

Človeško telo opravlja dve vrsti dela, in sicer: a) **dinamično delo**, kadar n. pr. kako stvar dviga ali vleče tovore in b) **statično delo**, če drži svojo lastno težo ali težo drugega telesa v določenem položaju. Statično delo opravljam, če držim n. pr. utež z raztegnjenimi rokami v neizpremenjenem položaju. Prav tako opravljam statično delo, če držim telo ali njega gornji del ali glavo v določenem položaju. Prav za statično delo uporabi človek mnogo energije, ki bi jo mogel uporabiti za dinamično delo, če bi mu statično delo na ta ali drug način prihranili. Primer! Če mora človek opravljati kako delo sključen, uporabi mnogo več energij radi sključene drže, ki bi jih mogel uporabiti za dinamično delo, če bi ga opravljal sedé. Da se ne izgubi preveč energij za nekoristno statično delo, je treba stroj, pri katerem delavec dela, namestiti tako, da mu ni treba pri delu sedeti sključen, temveč naravnost; preostala energija se da uporabiti sedaj za dinamično delo.

Razen tega pa zavisi delazmožnost še od drugih faktorjev, tako od podnebja, od letnih časov (pozimi dela človek lažje kakor poleti), od razsvetljave in zračenja delavnic.

Poleg fiziologije dela obsega znanost o delu še **psihologijo dela**. Ta raziskuje, kako je odvisno delo od delavčeve duševnosti in faktorjev, ki nanjo vplivajo, od stanovanjskih in družinskih razmer, od razmer, ki vladajo v delavnici. Ta psihologija je pokazala, da vsak ni sposoben za vsako delo; zato so ustanovili v vseh modernih državah posvetovalnice za izbero poklica.

Tretja znanost, ki spada k znanosti o delu, je **znanost o vodstvu obrata**. Ni namreč vseeno, kako je obrat organiziran. Tako mora biti orodje pripravljeno, da ga delavec ne išče, kadar ga potrebuje.

Iz tega je razvidno, da skušajo razne znanosti zvišati delazmožnost.

Prav zvišanje delazmožnosti z znanostmi pa imenujemo: **racionalizacijo**.

V mnogih slučajih prihrani racionalizacija delavcu mnogo energij, če n. pr. doseže, da ni treba delavcu delati v sključen drži. V drugih slučajih pa prisili racionalizacija delavca, da mora delati mnogo intenzivnejše. Tako racionalizacijo pa označujemo z besedo **intenzivacija**. Zato bomo ta dva pojma odslej v naši razpravi razlikovali. Treba pa je vedeti, da sta racionalizacija in intenzivacija med seboj v najtesnejši zvezi. Če se podjetnik trudi, da bi prihranil delavcu statično delo, ne dela tega radi delavca, marveč zato, da bi imel slednji čim več energij na razpolago za dinamično delo, ki donša podjetniku dobiček. Iz tega sledi: kapital prihranjuje delavčeve energije le zato, da jih izpremeni v dobiček.

Radi racionalizacije se torej intenzivnost delavčevega dela zviša. Vkljub racionalizaciji pa ni delavec zvečer nič manj utrujen, kakor je bil preje, kajti vso pri statičnem delu prihranjeno energijo uporablja sedaj za dinamično delo.

Racionalizacija je izšla iz razrednega boja med delom in kapitalom. Ko je delavstvo prisililo podjetnike, da so uvedli osemurnik, so podjetniki odgovorili z intenzivacijo. Razvoj metod intenzivacije pa je plod inženirskega mišljenja, ki se zmeraj bolj razširja. Inženir je navajen, da misli v številkah in v funkcijah. Z istim pogledom, s katerim gleda na stroj, gleda tudi na delavca, in kakor študira stroj, tako študira tudi delavca, iz katerega skuša dobiti čim več energij za produktivno delo.

b) **Biotehnična racionalizacija.** V prvi dobi kapitalizma je imel kapital na razpolago dovolj ljudi, ki jih je lahko izrabljaj. Mezde so bile nizke in noben podjetnik se ni izmislil, da bi zidal solnčne in prostorne tovarne; zato so bile te takrat bolj podobne ječam kakor pa prostorom, kjer se opravlja »posvečeno delo«. Pozneje je organizirano delavstvo prisililo podjetnike, da so začeli zidati bolj higienske tovarne. Danes se delavstvu ni treba za te stvari več toliko boriti. Znanost o delu zahteva, naj bodo delavnice razsvetljene in zračne, sicer pade delazmožnost.

Oglejmo si sedaj, v čim obstoji racionalizacija dela!

1. Racionalizacija skuša najprej prihraniti delavcu statično delo. Delovne mize so nameščene tako, da se delavcu ni treba pri delu pripogibati. Če mora opravljati delo nizko pri tleh, se skoplje jama, da more delavec opraviti delo stoje. Sedeži imajo zadaj in ob straneh naslonjalo, kar mnogo manj utruja kakor pa sedenje na stoli, ki so brez naslanjal.

2. Dalje skuša odpraviti racionalizacija vse **nepotrebne gibe**. Zidarju se ni treba n. pr. več pripogibati po opeko na tla, marveč jo ima zloženo v doprni višini na posebnem stojalu, ki se da zvišati in znižati; to stojalo je izumil Gilbreth. Razen tega naj ima delavec pri rokah tudi zloženo orodje in sicer po vrstnem redu, kakor ga potrebuje.

3. Ko je statično delo kolikor mogoče odpravljeno in ko so vsi nepotrebni gibi odstranjeni, je treba skrbeti, da doseže delavec pri delu čim večjo stopnjo uspeha. Tako n. pr. ni vseeno, kako zavrti delavec vzvod: najmanj energij porabi, če ga ne zavrti samo z roko, temveč, če uporabi pri zavrtju tudi težo gornjega dela telesa. Večji uspeh

pri delu se doseže tudi, če je orodje pripravno za delo. Prav iz tega se je razvila posebna znanost o orodju. Izkazalo se je n. pr., da je za nakladanje premoga najboljša taka lopata, na katero gre $9\frac{1}{2}$ kg. Da se poviša stopnja uspeha, so morali izpremeniti tudi stroje: znanost o delu je postavila torej tudi strojni industriji nove naloge.

4. Da ostane stopnja uspeha ves čas dela vsaj približno na isti višini, je treba dati delavcem primerne odmori. V starih tovarnah je moral čakati delavec čisto dolgo časa na novo delo, pri čemer se je odpočil. Ob tekočem traku ne čaka prav nič, zato mu je treba odmorov, da se odstranijo iz njegovih mišic strupi. Danes se je utrujenost še zvišala, ker opravlja delavec zmeraj iste gibe. Zato moderna metoda dela mnogo bolj utruja kakor stara. V modernih obratih se ne da odpočitek vsem delavcem istočasno, sicer bi zmanjkalo — prostora na straniščih. Duha moderne racionalizacije najbolj karakterizira dejstvo, da so racionalizatorji natančno izračunali, koliko mest na stranišču je treba za 100 delavcev. Danes je v veleobratih racionalizirana torej tudi že izpraznitev izločilnih organov človeškega telesa in sicer tako, da so sedeži na straniščih prav tako neprestano zasedeni kakor delovna mesta.

Najracionalnejše je uveden odpočitek v angleški industriji: vsakih 4—4½ ure znaša 10—15 minut. Prav ta uredba odpočitka pa je ona, po kateri se delazmožnost zviša za 13% (kar je največ, kar se da doseči!), čeprav se skrajša delovni čas za 5 do 10%. — Izkazalo se je tudi, da se človek najbolj odpočije, kadar leži iztegnjen. Zato so namestili v vseh večjih ameriških podjetjih na strehi za opoldanske odmore ležalne stole. Včasih je tudi dobro, da delavec raztegne one dele telesa, ki jih pri delu ne uporablja: zato je napravil Ford pri svoji tovarni sportna igrišča.

5. Tudi dobro urejene **delavnice** morejo zvišati delavnost. Važna je zlasti primerna razsvetljava, kajti pri slabi razsvetljavi se oko kaj hitro utruja. Poizkusi so dokazali, da se je dvignila delavnost pri tkalkah za 17%, ko so zvišali svetlobo od 500 na 3000 sveč. Racionalizacija dela pa uči tudi, kako je treba namestiti pri delu luči: svetloba ne sme sijati v obraz, marveč na delo. — Delavnice ne smejo biti poleti pretope: pri težkem delu se telo poti in pot ne more izhlapevati, če je zrak v delavnici pretopel. Tudi tu so poizkusi dokazali, da se more zvišati delavnost za 40%, če je nameščen v delavnici dober ventilator, ki pa ga je treba seveda pravilno uravnati.

6. Racionalizacija skuša odpraviti tudi **psihične motnje** dela. Delo moti zlasti skrb, da se pri njem ne ponesrečiš. Zato bo pameten podjetnik zavaroval rezila itd. Močno utrujuje tudi monotonost dela. Zato so uvedli v nekaterih obratih — seveda ne pri nas! — radio-aparate.

7. Delavnost pa zavisi tudi od **življenjskih razmer**, ki živi v njih delavec. Če stanuje delavec v prenapolnjenih stanovanjih, se ne more odpočiti; prav tako pa izrabi mnogo energij, če se vozi od daleč na delo. Ta racionalizacija dela, ki sem jo doslej opisal, je za delavstvo dobra in je izboljšala njegove razmere. Ne smemo pa pozabiti, da racionalizacija dela kapitalizmu ni sama sebi namen. Kapitalist je racionaliziral delo predvsem zato, da bi po-

večal svoj dobiček. Racionalizacija dela je kapitalu samo sredstvo za intenzivacijo dela. Zato ima prav Arnold Durig, ko pravi: »Vsa racionalizacija ne nudi nobenega varstva proti utrujenosti; kajti, kar se radi nje prihrani, se uporabi zopet za hitrejši delovni tempo.«

c) **Intenzivacija dela.** Ko so izvajali delavci osemurnik, so odgovorili podjetniki s tem, da so intenzivirali delo, skušajoč na ta način doseči od delavcev isto produkcijo v osmih urah, ki so jo prej dosegli v 10—12 urah. Ta intenzivacija se je začela v dobi, ko se je pojavila gospodarska kriza, torej v U. S. A. l. 1920, v Nemčiji pa l. 1924. Intenzivacija dela se more izvesti le v dobi krize, ko se odpornost delavstva zmanjšuje, ker se vsak boji, da ne izgubi službe. V dobi gospodarske krize so uvedli torej podjetniki celo vrsto uredb, ki imajo namen čim bolj izrabiti delavčeve energije.

1. Večjo intenzivnost dela omogočuje predvsem **delitev dela**. Vsak obrat ima pisarno, kjer najemajo delavce, izdelujejo natančne načrte za delo, izmerjajo znanstveno akorde itd. Delavcu pri stroju je treba opravljati samo produktivno delo; delitev dela je šla tako daleč, da ima vsaka večja tovarna posebne kolone delavcev, ki stroje mažejo, druge, ki jih popravljajo.

2. Intenzivacijo dela zahtevajo tudi **stroji**, ki so tako izpopolnjeni, da opravijo več delovnih procesov naenkrat. Tako so n. pr. v ameriški konfekcijski industriji uvedli šivalne stroje, ki imajo po 12 šivank; tak stroj napravi v minuti po 4000 vbodljajev v blago. Pri takem stroju delavec seveda ne more počivati, temveč ga delo povsem absorbira, zlasti še, ko je stroj napravljen na električni pogon.

(Nadaljevanje sledi.)

Prevedba na novi zakon.

Med okrožnicami smo objavili navodila, ki jih je izdala direkcija radi prevedbe. Noben nastavljenec ne bo dobil o prevedbi nikakega pismenega obvestila!

1. Vsi uslužbenci bodo prevedeni le v ono kategorijo, v kateri se danes nahajajo.

Vsi činovniki III/I pridejo v novi čin VIII;

vsi činovniki III/2 v čin IX; vsi činovniki III/3 v čin X, in vsi činovniki III/4 dobe plačo uradniškega pripravnika.

Vsi zvaniki I. in II. kategorije ter vsi služitelji pridejo v iste položajne skupine, v katerih so sedaj.

2. V katero periodsko povišico boste uvrščeni?

Stopnja osnovne plače ne igra pri sedanjih prevedbi nikake vloge. Odloča le dolžina službe v dosedanjih položajnih skupini. Za vsako periodsko povišico je treba služiti 2½ leti, neoziraje se, če ste v eksekutivni ali neeksekutivni službi.

N. pr. činovniki III/1, ki so dobili prvo položajno skupino že ob prevedbi s 1. nov. 1923, pridejo vsi v VIII. skupino, dobe zadnjo (tretjo) periodsko povišico Din 910.—, ker imajo že nad 7½ let do položajno skupino, računajoč le do 1. jul. 1931.

Ali n. pr. zvaniki I/1, ki je dobil prvo položajno skupino, recimo, s 1. julijem 1925, pride, neoziraje se, katero stopnjo osnovne plače ima danes, v zvanika I/1 v drugi periodski povišici (Din 910), ker ima to skupino že več kot pet let.

3. Kam se uvrsti začasne nastavljenec?

Tudi začasne nastavljenec se uvršča po službenih letih, in sicer pri činovnikih za pripravnike, pri zvanikih I. pa v 4. skupino, pri zvanikih II. pa v 3. skupino. Če so nastavljeni že več kot dve in pol leti (vsi, ki so bili nastavljeni pred 1. januarjem 1929) pridejo vsi v prvo periodsko povišico.

4. Ali izgubim kaj na prejemkih? Zvaniki in služitelji ne smejo nič izgubiti napram dosedanjim celokupnim prejemkom. Pretežna ve-

čina zvanikov bo dobila po novem višje prejemke.

Za činovnike pa velja sledeče načelo:

Noben činovnik ne sme dobiti manj na novi plači (brez položajne in doklad) kot je prejemal preje na osnovni in položajni plači skupaj.

Enako ne sme dobiti po novem manj položajne doklade, kot je dobival preje službene doklade.

N. pr. činovnik III/1-10, ki ima prvo položajno plačo že od prevedbe, dobi po novem plačo Din 910.—. Preje je dobil

osnovno plačo . . . Din 715.—

položajno plačo . . . Din 350.—

Skupaj Din 1065.—

Ker je nova plača za Din 155.— manjša, bo torej dobil po novem Din 910.— plače,

Din 155.— posebne doklade,

Din 400.— položajne doklade in

Din 1100.— drag. dokl. (če je v Lj.)

Din 2565.— skupno.

Doslej pa je dobil

osnovne plače . . . Din 715.—

položajne plače . . . Din 350.—

službene doklade . . . Din 300.—

stanarine . . . Din 125.—

drag. doklade . . . Din 1034.—

Skupaj Din 2524.—

dobi torej Din 41.— več kot doslej!

Volitve v bolniško blagajno!

Dne 31. avgusta 1931 od 8. do 14. ure bodo v vseh jedinicah volitve v bolniško blagajno! Železnici! Vaša dolžnost je, da vsi do zadnjega volite le listo »Ujedinjenega saveza železničarjev«! Volitve so tajne ter mora dobiti sleherni železničar uradno glasovnico in kuverto v roke! Vsakdo naj vzame oboje s seboj in naj ne nasede onim, ki bi hoteli izvabiti od njega glasovnico! Na glasovnico prilepite le listo, ki Vam jo dostavi zaupnik našega saveza.

V prihodnji številki našega lista objavimo daljši članek o delu saveza v bolniški blagajni, katerega prečitajte slehernemu železničarju!

Sodrug! Vsi na delo!

„Uspešno delo“ zvezarjev za delavske difference.

Slehnemu članu saveza in tudi večini železničarjev je sicer že davno jasno, da se zvezarji prav malo brigajo za vprašanja nižjih uslužbencev, zlasti pa delavcev. Nikakor ni čudno tako postopanje zveze, če so v njenem centralnem odboru samo visoki železniški uradniki in le tu in tam kak nižji uslužbenec, kateri pa se seveda ne upa zastopati odločno delavskega stališča, ker ima pač respekt pred »zlatimi distinkcijami«.

Vsem delavcem je znano, kako so se norčevali posamezni zvezarji po Mariboru in drugod iz saveza, ko je začel akcijo za izplačilo delavskih difference, češ, da je vsaka tozadevna intervencija brezuspešna. Posamezniki so celo govorili, da morajo delavci upoštevati, da železniška uprava nima denarja za izplačilo in da je predrznost, če se stavi take zahteve. Kljub vsemu pa je bilo koncem leta 1929 odobreno izplačilo delavskih difference ter so dobile vse direkcije nalog, da sestavijo platne spiske in jih pošljejo v Beograd, na kar je bilo lanske leto za izplačilo difference pri finančnem ministrstvu že odobreno Din 17.414.912.—. Vsi delavci so računali, da bodo dobili difference izplačano vsaj za božične praznike, vendar je preteklo celo leto 1930 in tudi še par mesecev letošnjega leta, pa difference še ni bila izplačana, marveč so se pojavile vesti, da je postavljena posebna komisija, ki naj še enkrat preštudira vprašanje izplačila difference delavcem.

Upravičeno smo tedaj izjavili bojazen, da se pripravljajo za delavce udarec, ker je bilo popolnoma nepotrebno postavljati komisijo, ko so vendar vse naredbe o uvedbi urnih plač več kot jasne. Komisija je mogla torej imeti le namen, reducirati pravico delavcev na difference. Da je to res, smo izvedeli tudi iz zvezarske okrožnice štev. 9 od 23. V. 1931, v kateri izjavljajo:

»Za tovariše, ki so bili po letu 1924 do danes nastavljeni, nismo mogli uspeti radi svojevrstnega tolmačenja s pravne strani (ti namreč ne bode dobili difference. Op.). Bili pa so povečini deležni novih službenih doklad.«

V tej okrožnici so zvezarji brez vsakega protesta le vzeli na znanje, da se je vsem onim, ki so bili nastavljeni od leta 1924 dalje, odvzelo pravico na difference ter se sami tolažijo, češ, saj ti niso toliko oškodovani, ker so pač kot nastavljeni dobili za čas od 1. aprila 1930 dalje službeno doklado. Radovedni smo, kaj porečejo na tako »strogo strokovno delo zvezarjev« vsi oni njihovi člani, katerih je v ljubljanski direkciji nekaj nad 200, ki so bili tekom teh zad-

njih šestih let nastavljeni in ki jih sedaj zveza tolaži, češ, saj ste dobili službeno doklado.

Začetkom tega meseca pa so zvezarji izdali kar poseben letak, v katerem objavljajo, da je

»na zadnjo vlogo centralne uprave UJNZB g. minister saobračaja imenoval posebno komisijo, v kateri je sodeloval tudi predstavnik omenjene uprave (torej predstavnik zvezarjev). Na podlagi pozitivnega tolmačenja te komisije je g. minister podpisal odlok, da se vse zaostale neizplačane razlike iz leta 1923 železniškim delavcem izplačajo. Celokupna vsota teh razlik znaša po vsestranskem pretresu okoli Din 11.800.000.—. Zagotovljeni so tudi potrebni krediti.«

Tako torej poročajo zvezarji o svojem velikanskem uspehu kar v posebnem letaku in podčrtavajo, da je v tej komisiji sodeloval zastopnik njihove organizacije. Vsi zavedni železničarji se bodo zvezi za take uspehe prav lepo zahvalili, ker če bo še dosti takih uspehov, bo železničar nazadnje ostal gol in lačen. Kako torej izgleda ta zvezarski uspeh?

Lansko leto je finančno ministrstvo odobrilo za izplačilo razlike delavcem na podlagi platnih spiskov znesek Din 17.414.900.—. Sedaj pa je na podlagi sklepa komisije, v kateri je sodeloval zastopnik zveze, odobreno za difference le Din 11 milijonov 800.000.—. Odobreno je torej manj kredita za okroglo Din 5.600.000.—.

Ugotavljamo, da pripada difference delavcem najmanj od 1. septembra 1923 do dneva prevedbe, in sicer, da pripada vsem, ki so bili prevedeni na urne plače. Koncem leta 1929 so službene edince sestavile platne spiske točno v smislu gornje navedbe in je bil torej pravilno izračunan potreben znesek za difference v znesku 17 in pol milijona dinarjev. Če je sedaj kredit reduciran za pet in pol milijona, je jasno, da so za ta znesek oškodovani delavci na svojem služku. Tako izgleda torej uspeh te komisije, v kateri je sodeloval zastopnik zveze.

Prepričani smo, da bo delavstvo širou cele ljubljanske direkcije protestiralo proti takemu zastopanju od strani zvezarjev, ter da bo glasno postavilo svojo zahtevo, in sicer:

Difference se ima izplačati vsem delavcem v celoti za ves čas od 1. septembra 1923 dalje ter se ne sme odtegniti za noben mesec.

Difference se mora izplačati tudi vsem onim, ki so bili dne 1. nov. 1923 v staležu kot delavci, pa so bili enkrat kasneje nastavljeni in se nima službene doklade, ki je sedaj itak že ukinjena, spravljati v nikako zvezo z izplačilom difference.

Naš savez je tozadevno vložil na mero-dajna mesta svojo zahtevo, da se delavcem ne krši davno zasluženih prejemkov, marveč da se vsem ti prejemki izplačajo v celoti in čimprej odobri se naknadni kredit v znesku Din 5.600.000.—.

Vsem delavcem in profesionistom ter vsem onim, ki so bili nastavljeni po letu 1924, pa ključemo, da naj dobro premotro delo našega saveza in tudi delo zvezarjev na podlagi gotovih dejstev in bodo uvideli, da se savez res odločno bori za pravice vseh nižjih uslužbencev ter da je vsled tega njih mesto le v Ujedinjenem savezu železničarjev Jugoslavije.

Važno za železničarje.

Iz okrožnic.

Zdravniški pregled za odobrenje bolovanj železničarjem. Da bi se pravilno in enako izvajal § 86 zakona o državnem saobračajnem osoblju, je Generalna direkcija z odlokom G. D. Br. 59023/31 odredila, da izvršujejo zdravniške preglede železničarjev v svrhu odobrenja bolovanja ali za kako drugo svrhu železniški zdravniki, sanitetni šefi in sanitetni referenti kot javni zdravniki, kakor se je že dosedaj prakticiralo, in sicer posamezno, ali pa kot člani stalne zdravniške komisije pri Generalni direkciji, odnosno pri oblastni direkciji.

Zmanjšanje potnih pavšalov in nagrad za povečano produkcijo. G. minister saobračaja je z odlokom G. D. Br. 56.785/31 na predlog načelnika finančnega oddeljenja odredil, da se tudi za budžetsko leto 1931/32 zmanjšajo potni pavšali, predvideni v pravilnikih sporednih prinadležnosti, vsem uslužbencem izvzemši šefom sekcij, za 25%, in sicer vsled tega, ker tudi v letošnjem budžetskem letu ni predvideno zadosti kredita za izplačilo potnega pavšala in nagrad za povečano produkcijo.

Sprejem učencev v železniško obrtno šolo pri delavnici drž. železnice v Sarajevu, Nišu ter Zagrebu.

V železniško obrtno šolo v delavnici Zagreb se sprejme 25 učencev za izučenje strojno-ključavničarske odnosno livarske obrti.

V železniško obrtno šolo v delavnici Sarajevo se sprejme 8 učencev za ključavničarje, 10 za strugarje, 5 za kotlarje, 8 za livarje, 2 za tapetnike in 2 za pleskarje.

V železniško obrtno šolo v delavnici Niš pa se sprejme 17 učencev za ključavničarje, 10 za kotlarje, 8 za strugarje, 5 za livarje, 6 za mizarje in po dva za tapetnike odnosno pleskarje.

Pogoji za sprejem so:

1. starost najmanj 14, a največ 17 let;

2. šolska izobrazba najmanj dva razreda gimnazije ali njej odgovarjajoča šolska izobrazba. Oni, ki imajo višjo šolsko izobrazbo in ki bolje položijo izpit, imajo prednost. Pri enaki kvalifikaciji imajo prednost sinovi železničarjev, invalidov ter vojne sirote.

3. Da so državljani Kraljevine Jugoslavije in da so telesno zdravi, kar ugotovi zdravniški pregled po izpitu na licu mesta v Zagrebu, Sarajevu odnosno Nišu.

4. Da so dobrega obnašanja, kar morajo dokazati z nprstvenim spričevalom, ako ne prestopijo v obrtno šolo direktno iz šole.

Kandidati, ki reflektirajo na sprejem, morajo predložiti za sprejem v delavnico Zagreb do 15. avgusta, za Sarajevo do 20. avgusta in za Niš do 25. avgusta z Din 5.— kolkovane prošnje, katerim naj predlože: potrdilo, da so naši državljani; rojstni list; šolsko spričevalo; eventualno nprstveno spričevalo ter pismeno obvezo staršev, potrjeno od pristojne oblasti, da bo učenec po dovršeni šoli ostal v železniški službi najmanj tri leta, v nasprotnem slučaju, da so starši dolžni povrniti državi stroške za šolanje.

V prošnji naj se navede tudi vrsto obrti, katero se želi učiti, vendar si pridržuje železniška uprava pravico, da sama odredi vrsto obrti, upoštevajoč pri tem telesne in duševne sposobnosti učenca.

Šola traja štiri leta ter sestoji iz praktičnega in teoretičnega dela. Po dovršeni šoli in položnih izpiti dobi učenec izpričevalo, da je šolo dovršil in učno pismo.

Starši morajo skrbeti za hrano, stanovanje, obleko itd., učenec pa dobiva sledeče prejemke za vsak delovni dan:

v prvem letu Din 12.—
v drugem letu Din 14.—
v tretjem letu Din 16.—
v četrtem letu Din 18.—

V slučaju bolezni dobi učenec 70% teh prejemkov.

Sprejemni izpit morajo polagati iz službenega jezika, računstva, zemljepisja in zgodovine.

Naročanje in izročanje voznihih ugodnosti za tuje železniške uprave.

Vsem službenim edincam!

Glede naročanja povlastic za inozemske prometne ustanove in izročanja dospelih povlastic je Generalna direkcija državnih železnic z aktom G. D. Br. 51.687/31 izdala sledečo naredbo:

»U vezi razpisa ove direkcije Pov. G. D. Br. 472/31 saopštava se direkciji, da može slati biroju za karte opšteg odeljenja ove direkcije trebovanja za inostrane i domaće željezničke i parobrodarske uprave za njene službenike i članove njihovih porodica s tim, da će im dobijene karte i uputnice za vožnju u pola cene predavati tek nakon dobijenog odobrenja za njihova putovanja u inostranstvo od strane ove direkcije odnosno za članove porodica od uprave policijske vlasti.«

Za uslužbenec došle brezplačne karte bo direkcija izročila čim se bude pripravljala, da jim je odobrenje za potovanje že izdano, za rodbinske članove pa bo vsakokrat, ko bo povlastica došla, prosilca obvestila, da jo more dvigniti, če pokaže od policijske (politične) oblasti vidiran potni list.

Za direktorja:

Dr. Fatur, I. r.

Vstop publike in uslužbencev v zgradbo Ministarstva saobračaja.

Vsem službenim edincam!

Od generalne direkcije smo prejeli pod štev. 42.701/31 od 27. maja 1931 odlok sledeče vsebine:

»Gospodin Ministar saobračaja saglasio se za predlogom Generalne direkcije u aktu G. D. broj 42.701/31 od 22. V. 1931, da se izda sledeće naredjenje i to:

1. Da vratari ne puštaju publiku u zgradu pre 11 časova, sem ona lica koja dokažu da su pozvana bilo radi objavljivanja licitacije bilo radi izvesnog saslušanja i lica koja dokažu da dolaze po višem naredjenju.

2. Da se prijem publike u opštoj arhivi opšteg odeljenja i ostalim kancelarijama opšteg odeljenja Generalne direkcije vrši samo od 11—12 časova pre podne, a službenicima ostalih odeljenja Generalne direkcije, da se odobri pristup u pomenute

prostorijske samo od 10—11 časov pre podne.

3. Da se u kabinetu Gospodina Generalnega direktora prijem publike vrši isključivo od 11—12 časov pre podne, sem u slučajevima, koji su u tački 1 izuzeti.

Ovo sve važi za prijem publike i u Ministarstvu saobraćaja.

K temu odluku je izdala generalna direkcija pod isto številko z dne 20. junija 1931 še sledeče dopolnilo:

»Prema tač. 1 navedene naredbe svi službenici koji iz Oblasne direkcije dolaze službeno u Ministarstvo saobraćaja, Generalnu direkciju i Upravu pomorstva i rečnog saobraćaja imaju se snabdeti pri polasku objavom potpisano od strane Direktora ili načelnika iz koje će se videti da službenik ide po pozivu ili drugoj službenoj potrebi u Ministarstvo saobraćaja ili kojoj drugoj jedinici koja se nalazi u zgradi Ministarstva saobraćaja.

Samo službeni lica snabdevena ovakvom objavom biće puštena u zgradu van vremena određenog za prijem publike.

Prednje u vednost in ravnanje.

Za direktorja:

Dr. Fatur, s. r.

Razporeditev uslužbencev po zakonu o državnem prometnem osoblju.

Ministarstvo saobraćaja je izdalo tekom zadnjega meseca več navodil za razporeditev uslužbencev na novi zakon, iz katerih posnemamo sledeče:

1. O razporeditvi uslužbencev po novem zakonu se ne bodo izdala nikakva formalna rešenja.

2. Za uvrstitev v skupine velja za uradnike prehodna tabela, iz katere je razvidno, katera prejšnja položajna skupina odgovarja novi skupini, zvaničniki in služitelji pa se razvrste v iste skupine, katere imajo danes.

3. Uslužbenec, ki je do 1. julija 1931 v dosedanji skupini prebil najmanj dve in pol leti, dobi prvo periodsko povišico, kdor je prebil pet let, dobi drugo, kdor je prebil sedem in pol let dobi tretjo povišico. Pri tem pa se odračuna čas, zgubljen radi slabe ocene ali disciplinske obsojbe uslužbenca, vendar le v toliko, v kolikor pade v čas, kar ima uslužbenec sedanj položajno skupino.

Razpis praznih mest pri ljubljanski železniški direkciji. Direkcija državnih železnic v Ljubljani objavlja, da so vsa mesta v administrativni službi zasedena in se vsled tega v njenem območju ne morejo upoštevati nobene prošnje za sprejem v to službo in so vse tozadevne osebne intervencije poedincev pri direkciji brezuspešne.

Pač pa sprejme saobraćajno-komercijalno odeljenje navedene direkcije 30—40 kandidatov za vlakospremno službo (vlakovodje, prtljažnike, revizijske sprevodnike). Kandidati za ta mesta morajo izpolniti vse pogoje navedene v § 2 in 3 zakona o državnem saobraćajnem osoblju z dne 1. julija 1931. Razen tega morajo reflektanti za službo vlakovodje imeti najmanj 4 razrede srednje šole ali drugo enakovredno šolo.

Nova ureditev uradnih ur pri državnih in banovinskih uradih. V uradih kraljevske banske uprave dravske banovine ter podrejenih državnih upravnih oblastev, kakor tudi državnih in banovinskih zavodov so do preklica ob delavnikih uradne ure od 7. in pol do 11. in pol in od 16. do 18. ure, ob sobotah pa od 7. in pol do 13. ure.

Razpis volitev oblastnih skupščinarjev železničarskega bolniškega fonda.

Glasom odloka Ministarstva saobraćaja od 14. VII. 1931 so razpisane volitve oblastnih skupščinarjev bolniškega fonda na dan 31. avgusta 1931. V ljubljanski direkciji volijo člani bolniškega fonda izmed sebe za tri leta tajno, neposredno in pisмено z glasovnicami 50 skupščinarjev in 25 namestnikov. Volilno pravico imajo vsi člani bolniškega fonda, izvoljeni pa smejo biti samo člani, ki so državljani kraljevine Jugoslavije, govore službeni jezik, so stari 21 let, niso pod skrbstvom ali v konkurzu in niso obojeni radi hudodelstva ali prestopka iz koristiljubja.

Dne 31. avgusta 1931 med 8. in 14. uro odda vsak član, ki voli, v zaprti kuverti ime, priimek, službeni značaj in stanovanje voljenih skup-

ščinarjev odnosno namestnikov komisiji, ki bo poslovala na dan volitev na sedežu vsake službene jedinice. Glasovnice ne smejo imeti niti žiga službene jedinice, niti podpisa volilca, ker so volitve tajne. Vsak šef službene jedinice odredi na dan pred volitvami tri uslužbenice in enega namestnika, ki prevzemajo na dan volitev zaprte kuverte z glasovnicami v za to določenem prostoru službene jedinice med 8. in 14. uro, ter dostavi tej komisiji seznam vseh uslužbencev.

Pri progovni sekciji se imenujejo komisije za območje vsakega nadzornika proge, le na sedežu sekcije je ena sama komisija, čeprav je več nadzornikov proge.

Člani bolniškega fonda, ki na dan volitve niso zaposleni v svoji službeni jedinici, morejo oddati svojo glasovnico volilni komisiji pri oni službeni jedinici, v kateri je na dan volilnega dne mesto njih začasnega službovanja.

Železničar zavedaj se:

čim več moči, več pravic!
Zato pridobivaj nove članove za savez!

Glas vlakospremne osoblja.

Star vlakovodja nam piše dobesedno: Dolgo že niste od nas nič slišali ter gotovo ste mnenja, da nam gre dobro in smo z vsem zadovoljni. Kako pa je v resnici. Vam hočemo nekoliko pojasniti. Železiči, da si po vsem tem, kar Vam bomo povedali, ustvarite sodbo sami, kakšen je naš položaj.

Naši predniki vlakospremniki so bili od vsega početka, odkar je železnica stekla, konstruktivni in pripravljeni z raznimi dobrimi predlogi podjetju koristiti in razmere med upravo in osobljem urediti. Imeli pa so vedno trdo borbo z zastopniki uprave, ki takih nasvetov in predlogov niso hoteli upoštevati. Marsikaj se je od uprave s trdno voljo in neustrašenostjo le doseglo, tako da še sedaj mnogo pridobljenih dobrot uživamo. Nekateri teh boriteljev so že davno pomrli, drugi pa uživajo svoj zasluženi pokoj v slabih razmerah, ker si več privoščiti ne morejo, zlasti ne kot starupokojenci.

Eno takih vprašanj, za katerega so že naši predniki mnogo žrtvovali in se borili, je pravična razvrstitev osoblja ali rang. Mi smo hoteli to vprašanje končno za vse osoblje definitivno urediti. Bili smo že mnenja, da se nam je to tudi posrečilo, toda prišel je odlok, ki je namah uničil vse delo, dovršeno s tolikimi žrtvami in trudom naših prednikov in nas samih. Z odlokom smo dobili namesto sankcioniranja našega predloga za pošteno in pravično razvrstitev osoblja, rang »lepih« in »grdih«. S tem odlokom so bili dodeljeni sprevodniki k osebnim vlakom, ki bi po vsej pravici nekateri morali priti k prtljažniški službi ali pa za vlakovodje. Tako smo dobili ločene brze in osebne vlake, s čimer se osoblje v splošnem absolutno ne strinja in se strinjati ne more, ker hoče na železnici red in pravičnost.

Naj se pogleda samo tja, kjer je dosedaj že vladal tak red, pa boste takoj videli, kam to pelje.

Vprašali smo tudi že v Ljubljani in se nam je odgovorilo, da se ni moglo drugače postopati, ker je odlok od Generalne direkcije, da morajo biti sprevodniki pri brzovlakih inteligentni, morajo znati več jezikov, morajo znati s potniki občevati itd. Da pa vse to skupaj nič ne drži, je dokaz to, da so mnogi od teh, ki so s tem odlokom prišli ob manjši zaslužek na degradirano mesto, že zdavnaj prej vozili ob drugače urejenih razmerah v zadovoljnost uprave take vlake, katerih sedaj ne smejo voziti. Mi pa, ki upamo v zmago poštenosti in pravičnosti, ne bomo mirovali preje, dokler ne dobimo ranga zopet nazaj.

Sprevodniki pri potniških vlakih morajo nositi tudi rokavice, čeprav za iste ne dobijo nobenega denarja; mnogo jih je bilo že kaznovanih z enodnevnim odtegnitvijo plače, ko se jih je zasačilo brez njih. Sedaj, ko plača uprava za obleko malenkostno in vseskozi nezadostno odškodnino, vlakovodjem s prvo položajno plačo pa sploh nič, se zahteva, da se pridejo vlakospremniki potniških vlakov predstaviti in pokazati dvakrat na leto, kakšno obleko imajo, ravno tako kakor rekruti, samo s to razliko, da dobi rekrut obleko v naturi.

Ne bojte se, ljudje se sami radi čedno oblečejo, če imajo za to sredstev; zakaj pa niste preje zahtevali predstav in vorstelunge, dokler je uprava dajala obleko, ko je bila v par mesecih že vsa razcefrana radi tako dobre kvalitete. Dajte primeren pavšal za obleko in vsi bodo primerno oblečeni.

Dobili smo tudi nalog, da ne smemo več pozdravljati svojih predstojnikov drugače, kakor samo po vojaški s salutiranjem; dovoljeni niso nikaki ustmeni dostavki, kakor: dober dan; klanjam se, g. šef; promet-

ni šef itd., ker se to nekako sliši, kakor bi se sestali »stari znanci in prijatelji in to je nedopustno«.

Dalje je izšla tudi odredba, da se bo sprejemalo za sprevodnike samo tiste, ki imajo dva razreda srednjih šol; za vlakovodje pa samo tiste, ki imajo štiri realke ali gimnazije ali so bili pri vojakih naredniki. To pa iz razlogov, da morajo imeti vlakovodje nastop, biti dobri in hitri računarji in imeti lepo pisavo in tako dalje.

Dosedanji vlakovodje da niso dovolj energični in se preveč družijo s sprevodniki; da vlada med njimi prevleklja harmonija in celo prijateljstvo, da se tikajo ter čuje in strmito, da so organizirani skupaj v eni organizaciji.

Nimamo nič proti temu, da bi ne smeli dobiti tisti, ki ima šole, košček kruha; vsi moramo živeti, vsi enako. Mnenja pa smo in se bomo borili za to, da bo tudi tisti, ki je določen za vlakovodjo, pričel pri tov. sprevedniku in šel potem po rangi dalje, ker le na ta način bo razumel svojo službo, ki bo v korist upravi in podjetju, ne pa, da bi se ga izvežbalo za navadnega priganjača, ki bo v breme sebi in vsem drugim, ker ne bo poznal službe. Da ne bomo zopet dobili kader takih, ki vlakospremnice službe ne razumejo; da se ne bodo množili slučaj, kakor se dogajajo sedaj, ko se vozijo gospodje od direkcije in je en tak gospod vprašal v neki postaji vlakovodjo, kaj se je zgodilo. Pojasnil mu je, da se je vlak strgal; gospod pa nato silno začuden vpraša, kaj bo sedaj, da kaj takega še ni videl. Ni čudno, da so potem kazni vlakospremnikov velike, ker oni, ki praktične službe ne poznajo, ne verjamejo in ne morejo razumeti, da se vozovi med premikom tudi sami odpnejo, da je voz brez krivde vlakospremnega osoblja skočil sam iz tira, včasih tudi sam nazaj itd.

Potrebno je, da bi bil vsak uradnik, ki je pri prometu ali na direkciji, preden je definitivno nastavljen pri železnici, dodeljen najmanj eno leto vlakospremnici službi. Kakor je uprava uvidela, da je za strojne inženirje to neobhodno potrebno, da se seznanijo s službo kurjača in strojevodje, bo morala prej ali slej uvideti tudi potrebo, da se gospod z maturitetno izobrazbo podrobneje uvede v najvažnejšo železniško službo, posebno pa tisti, ki hočejo ali bodo morali imeti enkrat s prometom kakršnekoli stike.

Da dosedanji vlakovodje nimajo več tistega samozvestnega nastopa, pa niso sami krivi.

Gospodje, bodite prepričani, da bodo tisti, katere hočete sedaj imeti za vlakovodje, ravno taki, ko bodo stari, če ne slabši. Ker je to naravni zakon, da postane v starosti človek nekoliko bolj pozabljiv in neokreten; proti temu se borite zaman. Edino sredstvo je le to, da se službena doba še skrajša.

Kar se tiče kazni vlakospremnega osoblja, bi napisali še mnogo. Za danes naj bo dovolj.

Železničar! Ali si že član saveza železničarjev?

Obledele obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna

Jos. Reich, Ljubljana

Cestni železničarji.

Odprava napitnine. Koncem maja je izdal eksekutivni odbor posebno odredbo, s katero odreja, da je vsem sprevednikom in voznikom pod strogo kaznijo prepovedano sprejemati od potnikov napitnino, oziroma nagrado v kakršnikoli obliki. V nadomestilo za odpadlo napitnino bo sprejemalo vozno osoblje nagrado, o kateri višini in izplačilu bo sklepal upravni svet.

Dne 4. julija 1931 pa je obratno vodstvo izdalo sledečo objavo:

»Upravni svet je na svoji seji dne 27. junija t. l. odobril sklep eksekutive, da se prepove uslužbencem sprejemanje napitnine, obenem pa je odredil, da se vsemu voznemu osoblju, izvzemši poduradnike, izplača kot novoletna nagrada 1 odstotek od prodanih voznih pasovnih listkov, in sicer po enakih delih.«

S to odredbo je zaenkrat normirano vprašanje posebne nagrade mesto napitnine, vendar bo organizirano osoblje za občni zbor družbe stavilo boljši predlog za ureditev nagrad.

Zvezarji za cestne železničarje.

Cela leta se zvezarji niso zmenili za cestne železničarje, izvzemši vsak mesec, ko je bilo treba odračunati članarino. Ko je članstvo uvidelo, da v taki organizaciji nima nikake zaslombe in koristi ter je pristopilo skoraj korporativno v Ujedinjeni sa-

vez železničarjev Jugoslavije, so se kar naenkrat zganili voditelji zvezarjev ter začeli z vsestransko agitacijo, samo da bi preprečili organiziranje cestnih železničarjev v savezu. Njim so šli na roko tudi posamezni činitelji izven organizacije, vendar ves njihov trud ni rodil pozitivnega dela. Vrgli so se nato na vse one, ki so bili na novo sprejeti v službo, da bi vsaj te pridobili za svojo organizacijo, vendar so želi le majhen uspeh. Njih časopis sploh ne prinaša nikake novice od cestnih železničarjev in zato ni nikogar prenetil poziv oblastnega odbora Udruženja, ki je bil dne 11. julija nabit v remizi in v katerem pozivajo vse svoje člane na izreden občni zbor, da bodo razpustili svojo podružnico in prešli v podružnico »Nar. strokovne zveze«.

Prepričani smo, da bodo vsi cestni železničarji uvideli, kolika je bila skrb zvezarjev za njih že iz take okrožnice, ko se jih meni nič tebi nič pošilja zopet v drugo organizacijo, z edinim namenom, da bi cestni železničarji še nadalje ostali razcepljeni, da bi bila moč njihove prave organizacije slaba in da se ne bi mogli odločno boriti za definitivno ureditev svojega gmotnega položaja ter za zboljšanje službene pragmatike.

Vsem cestnim železničarjem ponovno kličemo, da naj pravočasno spregledajo in korporativno vstopijo v podružnico cestnih železničarjev pri Ujedinjenem savezu železničarjev Jugoslavije ter aktivno sodelujejo za zboljšanje svojih pravic. Naša organizacija je strogo strokovna in legalna ter mora sleherni cestni železničar uvideti, da je le njemu samemu v korist, če bomo vsi cestni železničarji od prvega do zadnjega stali v enotni fronti. V tem slučaju bomo sigurno dosegli uresničenje vseh naših zahtev, ker bomo za njimi stali vsi in ne bomo popustili. Če pa bo en del stavil gotove zahteve, drugi del pa bil proti, je jasno, da ne bomo dosegli nič, marveč se nas bo le izigravalo.

Cestni železničarji! Skrb za našo bodočnost in za naše družine nas kliče v enotno fronto — zato vsi v Savez, vsi na delo za boljšo bodočnost!

Dopisi.

Ljubljana.

Podružnica obvešča vse članstvo, da se viši v sredo, dne 5. avgusta 1931 važen članski sestanek, in sicer ob pol 7. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice.

Na dnevnem redu bo:

1. Poročilo o tolmačenju novega zakona in uredbi za zvaničnike in služitelje.
2. Poročilo o intervencijah za vlakospremno osoblje, izplačilo difference in premije v kurilnicah.
3. Poročilo o predlogih za kretniško osoblje.
4. Poročilo o delovanju bolniške blagajne ter razgovor o predstojenih volitvah.

Odbor poziva vse službe proste sodruge, da se tega sestanka polnoštevilno udeleže.

Maribor.

Obsodba konfidenta Ivana Pečnika. Čitatelji se bodo še spominjali, da je nastopal v znanem procesu proti šestim železničarjem v Mariboru, obdolženim, a potem oproščenim hudodelstva komunizma, kot konfident Ivan Pečnik, ki se je sam izdal okrog za konfidenta. Sodišče Pečniku Ivanu ni dalo vere in so bili železničarji oproščeni. Pri razpravi pa je Ivan Pečnik v patetični pozi še žalil železničarje, na katere je zakričal v sodni dvorani, da so vsi protidržavne propalice. Radi tega je bila proti Ivanu Pečniku vložena tožba radi žaljenja časti in se je vršila minul teden pred okrožnim sodiščem razprava, na katero je prišel osebno Ivan Pečnik, ki se nahaja sedaj v službi kurilnice državne železnice v Novem Sadu. Pečnik je poprej pred preiskovalnim sodnikom odločno tajil, da bi bil te žaljivke izrekel, in se skliceval v dokaz temu celo na sodnike, ki so takrat sodili in bi naj kot priče potrdili, da Pečnik te žalitve ni izrekel. Ko pa je prišel k razpravi, si je Pečnik premislil in svoj zagovor spremenil ter priznal, da je morda vendarle izrekel te žaljivke, s katerimi pa baje takratnih obtožencev ni hotel žaliti. Obenem je izjavil, da žalitve obžaluje. Zastopnik tožiteljev, dr. Avg. Reisman, pa je zahteval, da se izreče stroga kazen, ker se je izvršila žalitev v nabito polni sodni dvorani, in pa, ker ima Ivan Pečnik že predkazni, tri leta robije radi zločina nevarne tatvine. Sodnik je Ivana Pečnika obsodil radi te žalitve na Din 240 globe ali 4 dni zapore, v plačilo sodne takse in stroškov ter pripomnil, da obtoženi Ivan Pečnik kljub priznanju in obžalovanju ni mogel dobiti pogojne kazni, ker je že predkaznovan radi zločina. — Čudno pa

Lekarna Trnkoczy / Ljubljana / Mestni trg štev. 4

Zdravila

Poštni ček. račun 10.755

na recepte vseh bolniških blagajn.

Telefon štev. 2186

je vsekakor, da je Ivan Pečnik kljub svoji predkazni radi zločinu tatvine, še vedno v državni službi, sedaj v Novem Sadu, medtem ko so sicer železničarji vedno takoj odpušteni, če dobijo še tako majhno kazneni radi tatvine.

Ptuj.

Enakost pa taka! V zadnji številki smo se oglašili tudi z našim poročilom. Vendar z ozirom na dejstvo, da se vedno povsod povdarja, kako da smo pred upravo vsi enaki in da se za vse enako skrbi, povemo danes še par primerov od nas:

Ze itak je mizerija v delavskih družinah velika, ker so plače delavcev zelo nizke, vendar se nam še te plače stalno znižujejo. Za delavnice je uvedena neke vrste »angleška«, a brezplačna sobota popoldne na ta način, da se dela v soboto le po 6 ur in zgrabimo tako mesečno zaslužek za en dan ter dobimo mesečno le 24 plačanih dni. Gospodje na direkciji, kateri delajo povprečno skozi celo leto le po 6 ur dnevno, a dobe boljšo plačo kot mi za vse dni v mesecu, seveda ne vedo, kaj pomeni za delavca enodnevni zaslužek. Ker če ima mesec 26 delavskih dni, bi se nas dalo en dan na brezplačni dopust.

Velika krivica se tudi godi pri razdeljevanju drv. V delavnici se razdele namreč drva in les, ki ostane od popravila vagonov, med osobe za ceno po Din 40.— za kubični meter. So pa ta drva dvojne vrste: 1. stari, trhlj les, ki ostane od demontriranih vagonov, ta se razdeljuje po vrsti med same delavce in pride vsak delavec komaj enkrat letno na vrsto; 2. odpadki pri žagi in strojih za izdelovanje lesa. To pa je nov in čvrst hrastov in mehki les, tega pa si razdele med seboj le 4 gospodje iz delavnice. Razlika je torej ta, da dobi delavec komaj enkrat letno trhlj les za Din 40.—, medtem ko dobe oni štirje gospodje dober les skoraj vsak mesec in sicer po isti ceni! Ali je to pravica? Apeliramo na direkcijo, da ukine privilegij posameznikov in odredi, da se obojna drva razdeljujejo po vrstnem redu med vse uslužbenke in bo prišel vsak 2 krat letno na vrsto.

Na naslov pokojninskega fonda za delavce.

Star sodrug nam piše: Doslej smo vedno dobivali pri provizijskem fondu članske liste, iz katerih je bilo razvidno, od kdaj smo člani provizijskega fonda. Sedaj pa se je tudi to moderniziralo nekako v našo škodo. Dobil sem nov članski list in na njem je vpisano polno nepotrebnih reči: kot rojstno leto, kraj rojstva (bog ve, kaj se to rabi pri odmeri penzije), ni pa napisano nikjer, od kdaj se mi šteje članstvo v penzijskem fondu. To pa je za vsakega delavca najvažnejše, da ne bo morda na stara leta ogoljufan, ko mora danes vsako svojo zahtevo, če jo hoče doseči, dokazati z neovrgljivimi dokumenti. Kako bom dokazal pri upokojitvi, da sem res član fonda že od leta 1905. Naredite red pri tem pokojninskem fondu!

Progovna sekcija Jesenice.

Po nalogu moramo že od 19. julija progovni delavci stražiti progo in sicer pri mostovih od 12. do 24. ure ter nato drugi od 24. do 12. ure. Zaposleni smo tako po 12 ur dnevno. Kjer pa je straža samo ponoči, pa se dela od 18. do 6. ure, torej tudi 12 ur.

Delavski pravilnik točno predvideva v členu 33., da se delo ob nedeljah plača dvojno, v čl. 38. pa, da se čezurno delo navadne dneve plača s 50 odstotnim povškom, nas delavce pa se je sedaj obvestilo, da bomo dobili plačanih za vsak dan le po 8 ur! Zahtevamo nujne intervencije, da se ta protizakonitost prepreči. Od nas se zahteva najstrožje izvajanje vseh naredb pravilnika, za najmanjši prestopok grozi stroga kazna. Enako pa ima progovni delavec pravico zahtevati, da uprava izjavi pravilnik tudi v ono malo paragrafi, ki govore o pravicah obojnih. Zahtevamo red, zahtevamo plačila zakonitega čezurnega dela, zahtevamo, da se one, ki kršijo zakone in naredbe, pozove na odgovornost.

Progovna sekcija Zidani most.

Dobrote progovnih obhodnikov. Pred odhodom nas je g. načelnik sekcije osrečil z novo odredbo, in sicer: vsak progovni obhodnik mora pri odhodu proge nositi tudi kladivo seboj za pribijanje žebeljev. Torej, progovni obhodnik naj na primer v noči v dežju nosi s seboj svetilko, ključ, kladivo, event. dežnik; podnevi pa še vijače, žebelje, kline! Ja, gospodje, kam pa naj vse to obesi? In otovorjen kot mula

naj izvrši točen obhod proge, navija vijače, pritruje žebelje itd.

Ugotavljamo, da je kladivo popolnoma nepotrebno, ker žebelje se lahko pritrdi tudi s ključem, ako pa so žebelji bolj malo odnehani, pa jih en sam sploh ne more pritrditi brez pomoči delavca, ki bi z drogom pritrdil prag k tračnici. Pri vijakih pa se kladiva sploh ne rabi.

Apeliramo na uvidevnost direkcije, da bi ta odlok ukinila in odredila, da obhodnik nosi s seboj le ključ, ali pa en teden ključ, drugi teden pa kladivo in ne oboje naenkrat.

Maribor I.

Čital sem v eni zadnjih števil »Jugoslovanskega železničarja«, da imamo mi (Savez) samo okoli 3000 plačnikov in, da od take organizacije delavstvo ničesar pričakovati ne more. Res je, da od 3000 plačnikov v splošnem delavstvu veliko pričakovati ne more, vendar pa smelo povdarjam, da je število 3000 mož in to razredno zavrednih mož, najmanj toliko vredno, v stanju pa še zmirom več napraviti kot Zveza s 30.000 organiziranih, kajti »fašistične« organizacije, v kolikor bolj močne, tem manj bojovne in celo manj stanovske so ter žive le od milosti predpostavljeneh.

Znano Vam je, da se njihove vrste, v Mariboru res pomnožujejo, ampak na kakšen način? In ker se te vrste množijo, seveda na našo začasno škodo, se delavski položaj ničesar ne zboljša in jasen dokaz je, da je zvezarska organizacija nesposobna nastopiti za zboljšanje položaja; že to, da se delavski položaj od dne do dne slabša.

Kako se v delavnici širi zvezarska organizacija in kake ugodnosti ima sedaj delavstvo? Premeščanja od boljšega na slabše delo, so na dnevnem redu. Kazni za vsako malenkost! Na primer samo, če dva stara delavca slučajno v nemškem jeziku izmenjata kako besedico in če jih kakšen zagrozenec ovadi, dobita 3 dnevno plačokazen in to je na dnevnem redu. To in take so dobrote, ki so jih delavci dobili od zvezarske močne organizacije. Drugače pa na pravicah izgubljamo, in za delavca ne bo rešitve preje, dokler ne sprejema, da je njegovo mesto edinole v delavski organizaciji.

Delavstvo mariborske delavnice je tvorilo močno falango; ker pa so se gospodarske razmere zaostrele in so videli, da se delavstvo prepočasno zaveda, so najstarejši sodrugi začeli obupavati nad našim pokretom in to tem bolj, ker se jim je centralno vodstvo delavskega pokreta sploh vedlo premašno in premalo odločno.

Preveč časa so posamezniki porabili, da so debatirali o prav in neprav glede zbornice, da so očitali eden drugemu grehe, pozabili pa so pri tem, da je treba delavstvu osigurati popolno svobodo koalicije in najodločnejše zatreti vsak poizkus ustanavljanja fašističnega gibanja pri nas.

Delavstvo premalo kolektivno in še vedno preveč individualno misli; da opustim vse druge izraze.

Naše delavstvo je premalo izobraženo in ne zna samostojno misliti in v dosti slučajih ne zna razlikovati strokovne organizacije od politične, še manj pa pozna razliko med »fašističnim in žoltim pokretom« ter med svobodnimi strokovnimi organizacijami. Delavstvo ne vidi takoj nevarnosti, ki preti od strani žoltih organizacij, ko pa se te usidrajo, se boji persekucij, če nastopi proti. Radi tega, ker so delavci v socialni vedi zaostali, so vsakemu, kateri se je izdal za nekakšnega »levičarja« in je znal dobro frazirati, vse verjeli in mislili, da je strokovna organizacija nekakšna visoka politika in da bo en tak frazar kar čez noč cekine delil. In ker se to ni zgodilo, je reakcija tukaj. To je, kar se danes med delavstvom masuje. So pa še druge razmere in tudi te bom opisal.

Stari delavci so penzionirani, odnosno izostajajo, na njih mesto pride delavec brez pojma o delavskem pokretu, t. j. prolet z dežele, kjer se vedno bolj širi brezposelnost ter zato vse drvi v delavnice. Iz mesta se pri nas nobenega delavca ne sprejme in če že, no, potem mora dotični imeti dobrega zagovornika in protekcijo. Protekcija pa je zopet zvezana z različnimi činitelji, ki so naši nasprotniki. Predno začne delavci v delavnici delati, ga pokliče predstojnik k sebi in vpraša novince, če zna njemaško; ker so več ali manj ti novinci o tem poučeni, rečejo torej, da ne. Nato dobi nasvet, da naj se ne vpiše v druga društva, nego v nacionalna.

Zvezarska predrznost presega vse meje. K delavcu pride zaupnik zveze in pravi: »podpišite se tukaj; dobili boste strokovni časopis, s katerim boste poučeni o vseh železniških razmerah in zadevah«, no, in delavec se podpiše, posledica je, da se mu odtegne Din 10.— za Udrženje. Če protestira, jih dobi nazaj z izgovorom, da šikanam in kaznim nimamo v tem času je pomota, in če ne protestira, pa je in ostane član. In kateri novi delavec se danes upa protestirati pri predpostavljenu?

Največ pa je delavstvo demoraliziralo nestalnost in gospodarska kriza. Vsak se boji še za ta kosček ovsenega kruha in ker so na dnevnem redu denunciacije, zlasti proti sodrugom in ker tudi mi jaciti takim

moči in sredstev, so mnogi delavci hrbtenico popolnoma skrivili in se žoltim dobrikajo in stopajo v njih vrste.

Drugi zopet rabi stanovanje, ker Din 300.— do 400.— ne zmore. Zvezarji pa rečejo »pristopi k nam, pa boš dobil stanovanje«.

Tretji bi rad dal svojega sina učiti in če ni zvezar, nima toliko šanc na uspeh. Torej radi lastnega »jaz-a« gre za nas počasni navzdol.

Vprašali se boste, kaj ste pa funkcionarji saveza za te slabše in druge naredili. No skoraj v vsakem konkretnem slučaju smo nudili našo pomoč brez razlike, če je bil naš član ali ne, kar pa je nam le škodovalo. Zato velja pri nas sedaj načelo: »Vsi za organizacijo in organizirane člane.«

Prejemki so se v raznih oddelkih znižali za povprečno Din 300.— in to na premijah. Delavnica Maribor ima po izjavi upravnika Din 500.000 manj kredita kot lansko leto in radi tega moramo mi vse praznike praznovati, povrhu pa še dve uri na teden (en dan v mesecu) žrtvovati, t. j. na vsakega 12 dni v letu, če vzamemo povprečno Din 48.— pri 1728 delavcih, je to znesek nad Din 900.000.—, ki jih zgubi delavstvo. Že tukaj se iz naše revščine brijejo nora, tako da bodo še en milijonček prištedili in pristradali, a Zveza? Niti z mezinem ne zgame za take stvari.

In še nekaj moram ugotoviti! Naše sodrugi se je takoj denunciralo, ko so podpisale za pogrebno društvo pobirali. Uprava je očitala, da produkcija trpi. Dobro! Ali, enaka pravica za vse! Ampak sedaj, ko so zvezarji imeli kongres, pa je ves njihov delavniški aparat bil na nogah in cel teden so hodili od moža do moža in vsiljevali železničarjem vstopnico in znak za Din 10.—. Teh pa ni videl noben inženir, tukaj ne trpi produkcija, nasprotno tukaj in sedaj je vse v najlepšem redu.

Nismo doslej nastopali proti taki dvoilčnosti in pristranosti, ker smo bili prepričani, da bo delavec razumel, kje je njegov sovražnik in se pravilno orijentiral. Ker pa zvezarjem greben le preveč raste, bomo postali agresivni in ne bomo dopustili nobene protekcije več, marveč zahtevali odločno remediuro. Dogodki hite z velikimi koraki naprej in vemo, da ni več daleč čas temeljitega obračuna.

Delavci, profesoristi! Dvignite glave! Proč iz vrst onih, ki se za Vas ne brigajo, vsi v vrste Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije!

Kongres strokovnih organizacij.

Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani kot oblastni odbor URSSJ sklicuje v smislu določb čl. 9 Pravilnika in čl. 37 statuta ter v smislu sklepa 39. redne seje ožjega odbora Strokovne komisije z dne 21. julija 1931 v nedeljo, dne 20. septembra 1931, ob 8. uri zjutraj v dvorani Delavske zbornice oblastno konferenco.

Začasni dnevni red konference:

1. Otvoritev, pozdravi, volitev verifikacijske komisije.
2. Poslovno poročilo upravnega in nadzornega odbora.
3. Statut URSS-a in reorganizacija komisije.
4. Socialnopolitične zahteve.
5. Gospodarska politika in položaj delavstva.
6. Volitev novega odbora.
7. Razno.

Predloge za izmenjavo dnevnega reda, kakor tudi eventualne samostojne predloge za konferenco je poslati Strokovni komisiji najkasneje do 20. avgusta 1931.

Pravico glasovanja na konferenci imajo delegati sestavnih organizacij in člani odbora Strokovne komisije in nadzorstva ter po en zastopnik medstrokovnih odborov.

Vsak delegat ima toliko glasov, kolikor članov zastopa, a člani odbora Strokovne komisije in medstrokovnega odbora vsak po 1 glas.

Vsaka sestavna organizacija ima pravico delegirati na kongres:

- a) do 200 članov enega delegata;
- b) na vsakih nadaljnjih 200 članov po enega delegata;
- c) število članov se določa po povprečno plačani kvoti tekom zadnjega leta.

V Ljubljani, dne 22. julija 1931.

Fr. Jernejčič, s. r. J. Stanko, s. r.
t. č. predsednik. t. č. tajnik.

II. redni kongres (URSSJ)

»Ujedinjenog Radničkog Sindikalnog Saveza Jugoslavije« je sklican za dne 27. in 28. septembra 1931 in se bo vršil v Zagrebu s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo uprave in nadzorstva.
2. Izprememba pravil in ureditev organizacije (referent Jova Jakšić).
3. Svobodni sindikati in njihovi nasprotniki (referent Jurij Stanko).
4. Socijalno politične zahteve (referenti Dušan Stojilković, Djuro Hadnadjev, Marko Kurtini).
5. Privredna politika in položaj delavstva (referent Vlad. Pfeifer).
6. Volitev uprave in nadzorstva.

Glasov pravil imajo pravico pristopovanju na kongresu s pravico do glasovanja: a) delegati sestavnih organizacij in vsi člani uprave in nadzorstva; b) s posvetovalnim glasom: delegati pokrajinskih odborov, oblastni strokovni tajniki URSSJ in uredniki strokovnih listov. Vsaka sestavna organizacija ima pravico na vsakih 200 članov po enega delegata.

Zahtevajte povsod Original

CHABESO
ki Vam varuje Vaše zdravje.

Pazite na znamko ORIGINAL CHABESO!

Agitirajte za „Cankarjevo družbo“.

Za bodoče leto 1931/32 izda Cankarjeva družba letos jeseni 4 knjige, in sicer:

1. Koledar Cankarjeve družbe s slikami in prvovrstno vsebino.
2. Cerkvenikov socialni roman »Orači«, ki bo sam obsegal skoro 200 strani.
3. Flahertyjev vojni roman »Bestija se je prebudila«.
4. M. A. Nexö-ja potopis »Po solnčni Španiji«.

Po svoji lepi vsebini bodo te knjige prekašale vse do sedaj izdane publikacije Cankarjeve družbe.

Železničarji so bili že doslej v prvih vrstah med naročniki »Cankarjeve družbe« ter smo prepričani, da bodo tudi letos šli vsi zaupniki na delo, da ne samo obdržijo dosedanje naročnike, marveč da v vsakem kraju to število podvoje.

Sodrugi iz onih krajev, kjer še ni zaupnika Cankarjeve družbe, prosimo, da se prijavijo direktno z dopisnico na naslov »Cankarjeva družba, Ljubljana, poštni predal 290« ter bodo takoj dobili vse potrebne informacije.

Sodrugi na delo! Knjige Cankarjeve družbe morajo priti v sleherni delavsko stanovanje!

Ujed. savez železničarjev Jugosl.

»ZORA«

pralni prašek, priznano dobre kvalitete v zavrtkih po 1/4 kg dobiti tudi pri Vaši Nabavljalni zadrugi.